

LEGE ET FIDE

Ünnepi tanulmányok Szabó Imre 65. születésnapjára

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára

Old: 9-10

ELŐSZÓ, AVAGY A PERJOG DICSÉRETE

Örömmel vállaltam az előszó írását tudós kollégám, hajdanvolt polgári eljárásjog szemináriumvezetőm, Szabó Imre professzor 65. életévének alkalmából készült emlékkönyvbe. Szép és örvendetesen elterjedt szokássá vált hazánkban (is), hogy nevezetes életkor betöltésekor a barátok, pályatársak munkájuk gyümölcseinek egy csokrával lepik meg az ünnepeltet. A 65 voltaképpen nem kerek szám, mégis joggal ad okot az ünneplésre: a mára eléggé réginek mondható jogrend szerint vezető beosztás ez életkor fölött nem tölthető be – tudományegyetemen. Jól is van ez így: az emberpróbáló irányító, vezetői feladatok gyorsan őrlik az ember munkaerejét, a tapasztalattal nem pótolható minden, bölcs tanácsokat pedig az ember status nélkül is tud adni...

Az egyetemi ember (homo universitatis) hagyományosan kétféle habitussal kell, hogy rendelkezzen: tudósi, kutatói és az ennek talaján álló, ennek gyümölcseiből osztogató oktatói habitusból. Van, aki inkább tudós típus, aki inkább a kutatásban leli örömét és mutat fel szép eredményeket; s van, aki inkább pedagógus, aki tudásának átadását tekinti talán némileg fontosabb küldetésének, s ebben tehetségesebb. Ez az a kettős alap, amire hagyományosan ráépült, társult hozzá egy nem mindenki által vállalt, és nagyon különböző intenzitással gyakorolt harmadik komponens: az egyetem belső életét, személyi és tárgyi struktúráját mozgató vezetői tevékenység. Az ünnepelt, Szabó Imre kollégánk derekasan és fényes érdemeket felmutatva gyakorolta ezt a manapság olyannyira fontos részterületet. Mert a modern egyetem igazi nagyüzemmé lett: költségvetését, társadalmi feladatvállalását, bonyolult és egyre sokrétűbbé váló belső szerkezetét tekintve egyaránt. Bizony, a mai egyetem már nagyon más ahhoz képest, ahová még mi jártunk hallgatóként. A mai egyetemnek, azon belül is egy jogi fakultásnak hovatovább önmagát kell finanszíroznia, egyszersmind megfelelnie az oktatáspolitikai magas elvárásainak, minőségi követelményeinek. Társul mindehhez a régi rossz örökség, hogy a legtehetségesebb, legtöbbször hivatott hallgatóinknak csak mérsékelt tudás az egyetemi pálya anyagiakban is vonzó perspektívát nyújtani. Ilyen kondíciók között vezetni tanszéket, egy egész kart: elismerésre méltó teljesítmény, s köszönet jár érte.

Az ünnepelt azonban bár életének meghatározó idejét áldozta a kari és az egyetemi közéletnek, mindenkor megmaradt perjogásznak. A szó eredetileg alapvetően gyakorlatias jelentésében is, sohasem elszakadva a praxistól, de persze az akadémiai pályafutás szempontjaival és elemzéseivel gazdagítva. Több ezerre tehető a hallgatók száma – s magamat is közéjük sorolom –, akik előadásain és gyakorlatain tanulták meg az eljárásjogot értékelni. A perjog becsületét az én generációm már Pólay Elemér professzortól megtanulta, aki többször hangsúlyozta, hogy az anyagi jog 'bölcseje' a perjog volt mindenkoron. Ő többéynyí

törvényszéki bírói gyakorlattal a háta mögött, a gyakorlatias szemléletmódot mindig szem előtt tartva oktatta nekünk a római jog intézményeit. *Szabó Imre* óráin ugyanez az érzés volt jelen: olyan embertől hallgattuk a perjog – megvallom, önmagában olvasva számomra máig elviselhetetlenül száraz – normaszövegeit, akinek ajkán a paragrafusok életre keltek, sőt a rendre humoros eseteken át közvetített szabályok kifejezetten 'életszagúak' lettek. Imre számomra a perjog, közelebbről a polgári perjog emberarcú megszemélyesítője, a polgári eljárásjog becsületének képviselője.

(A továbbiakban a dékán perjogtörténeti tanulmánya.)

Dr. Balogh Elemér
dékán